Eduskunnan talousvaliokunnalle

KRP:n lausunto Tav HE 157/2024 vp

Tausta

Keskusrikospoliisi on ollut mukana työryhmässä, jonka tehtävänä oli valmistella toimintasuunnitelma tietojenvaihdon parantamiseksi kansallisessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistoiminnassa sekä luonnos hallituksen esitykseksi (HE 157/2024 vp).

Lausuntopyynnön kohdetta on arvioitu Keskusrikospoliisin toimialan ja lakisääteisten tehtävien näkökulmasta. Näin ollen tässä lausunnossa otetaan kantaa hallituksen esityksen kohtiin, joissa esitetään muutoksia rahanpesurekisterin tietojen käsittelyyn ja luovuttamiseen, sekä epäilyttäviä liiketoimia koskevaan raportointiin.

Yleisiä huomioita hallituksen esityksestä

Keskusrikospoliisi pitää hallituksen esityksessä esitettäviä muutoksia erittäin tärkeinä sen lakisääteisten tehtävien tehokkaan ja tietosuojasääntelyn mukaisen suorittamisen näkökulmasta. Oikea-aikainen ja riittävä tietojenvaihto viranomaisten kesken sekä yksityisen sektorin toimijoiden kanssa on edellytys toimivalle ja nykyaikaiselle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnalle.

Rahanpesurekisterin tietojen käsittely

Hallituksen esityksen kohdassa 4.1.2 käsitellään ehdotettuja muutoksia rahanpesurekisterin tietojen käsittelyyn. Lain rahanpesun selvittelykeskuksesta (RAP-laki) 3 §:n 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi oikeus tallettaa ilmoituksen kohdehenkilön valokuva, jota on käsitelty teknisiä tunnistusmenetelmiä hyödyntäen, mikäli se on asian käsittelyn kannalta välttämätöntä. Jo nykyisellään rahanpesurekisteriin on oikeus tallentaa kohdehenkilön valokuva, mutta ehdotettu lisäys mahdollistaisi kuvan käsittelyn esimerkiksi poliisin kasvojentunnistusohjelmassa, jonka avulla voidaan selvittää kuvassa olevan henkilön henkilöllisyys.

Lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan lisättäväksi oikeus tallettaa rahanpesurekisteriin ilmoituksen kohteen poliittinen mielipide tai uskonnollinen vakaumus, jos sen tallettaminen on asian käsittelyn kannalta välttämätöntä. Rahanpesun selvittelykeskuksen lakisääteisiin tehtäviin kuuluu muun muassa terrorismin rahoittamisen estäminen, paljastaminen ja selvittäminen, missä yhteydessä henkilön poliittisen mielipiteen ja/tai uskonnollisen vakaumuksen tallettaminen on lähes poikkeuksetta välttämätöntä. Edellä kuvattuun käyttötarkoitukseen sekä muiden vakavien rikosten torjuntaan

liittyen ehdotetaan lisättäväksi mahdollisuus tallettaa rahanpesurekisteriin myös henkilön etninen alkuperä, jos sen tallettaminen on asian kannalta välttämätöntä.

Ehdotetut lisäykset koskevat erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, joiden käsittelyssä huomioidaan asianmukaiset suojatoimet, jotka on kuvattu hallituksen esityksen kohdassa 4.2.2.3 ja 7.2.

Hallituksen esityksen kohdassa 4.1.2 ehdotetaan muutoksia rahanpesurekisterin tietojen poistamisen määräaikoihin. Ehdotetut muutokset ovat erittäin kannatettavia ja tärkeitä Rahanpesun selvittelykeskuksen tehokkaan ja tietosuojasääntelyn mukaisen toiminnan varmistamiseksi.

Rahanpesurekisteristä luovutettavat tiedot

Hallituksen esityksen kohdassa 4.1.2 ehdotetaan lisättäväksi RAP-lain 4 § 4 momenttiin oikeus luovuttaa tietoja Finanssivalvonnalle ja Euroopan keskuspankille silloin, kun se on välttämätöntä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa säädettyjen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskin arvioimista edellyttävien tehtävien suorittamiseksi sekä luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvissä tehtävissä. Ehdotettu lisäys perustuu Suomea velvoittavaan EU-sääntelyyn ja muodostaa tarpeen huomioida Rahanpesun selvittelykeskuksen lisääntynyt resurssitarve vastaamaan ehdotettuja tiedonluovutusvelvoitteita.

Epäilyttäviä liiketoimia koskeva raportointi

Hallituksen esityksen kohdassa 4.1.4 ehdotetaan muutettavaksi lain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (rahanpesulaki) 4 luvun 2 § 3 momenttia siten, että viittaus valtioneuvoston asetukseen, jota ei ole koskaan annettu, ehdotetaan korvattavaksi Rahanpesun selvittelykeskukselle annettavalla määräyksenantovaltuudella. Näin ollen selvittelykeskus antaisi rahanpesulakia täydentävän määräyksen epäilyttävän liiketoimen ilmoituksen muodosta ja sisällön asetteluista. Esitetty muutos tehostaisi merkittävästi selvittelykeskuksen toimintaa. Vuoden 2023 aikana selvittelykeskus vastaanotti yli 370 000 ilmoitusta epäilyttävästä toimesta. Mikäli ehdotettu määräyksenantovaltuus tulisi voimaan, poistuisi selvittelykeskukselta nykyinen työ, jossa ilmoitusten muotoa ja sisällön asettelua joudutaan korjaamaan manuaalisesti.

Luonnos määräyksestä epäilyttävän liiketoimen sisällön muodosta ja sisällön asetteluista on jo laadittu ja siitä on pyydetty ja vastaanotettu kommentteja ilmoitusvelvollisilta yhtiöiltä.

Keskusrikospoliisin päällikkö
Poliisineuvos Robin Lardot

Ylitarkastaja Lotta Järvinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 12.11.2024 klo 08:49. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu	Eduskunnan talousvaliokunta
Tiedoksi	Poliisihallitus